

"BALRNE"

Tijdschrift van de Historische Kring "Baerne".

5e jaargang - nummer 1 - maart 1981.

Verschijnt vier maal per jaar.

Losse nummers à f. 1,50 verkrijgbaar bij mevrouw N. Kuyt-Smit,
Van Wassenaerlaan 16, Baarn.

Redactie : J. Kruidenier
E. Witsenburg-Horsman

Typewerk : A. van den Brink-Hagen

Redactie-adres : J. Kruidenier, Smutslaan 2, Baarn.
Tel. 02154 - 17860.

o-o-o-o

De Historische Kring "Baerne" stelt zich ten doel het bestu-
deren van en belangstelling kweken voor geschiedenis in het
algemeen en van Baarn in het bijzonder. Zij tracht dit doel
te bereiken door middel van het organiseren van lezingen,
excursies, tentoonstellingen en het uitgeven van een eigen
tijdschrift.

Naast deze algemene activiteiten bestaat de mogelijkheid toe
te treden tot de volgende werkgroepen:

1. Werkgroep Oudheidkamer

Deze groep houdt zich o.a. bezig met het beheer en het
uitbreiden van de kollektie Gemeentelijke Oudheidkamer.

Inlichtingen: Mevr. J. van den Brink, Prof. Meijerslaan 10,
Baarn. Tel. 02154 - 20161.

2. Werkgroep Archeologie (Arwe)

Inlichtingen: Mevr. A. Westerling, Kroningslaan 4,
Baarn. Tel. 02154 - 15587.

Dagelijks Bestuur van de vereniging:

Voorzitter : mevrouw G.H. Grootendorst
Sekretaris : de heer B. Braat
Penningmeester : de heer E. v.d. Steeg, Talmalaan 39,
Baarn. Tel. 02154 - 17571.

Postadres van de vereniging: Postbus 326, Baarn.

Bankrekeningnummer : 30.47.28.292 t.n.v. H.K. Baerne.

Postgironummer : 4192133 t.n.v. H.K. Baerne.

o-o-o-o

I N H O U D

1. Van de Redactie
2. Baarnse Persoonlijkheden V
3. Uitslag Kerstpuzzie
4. Nationaal Kostuum
5. Waar en Wie?
6. Door u
7. Programma

o-o-o-o

VAN DE REDAKTIE

Bij het verschijnen van het eerste nummer van Baerne en 1981 wil de redactie, al is het wat laat, alle leden, die ons nieuwjaarswensen en ingezonden kopij stuurden, alsnog hartelijk bedanken.

Onze brievenbus kon de binnengekomen kopij nauwelijks verwerken, zodat de redactie zich genoodzaakt zag een selectie te maken uit de ingezonden stukken om de rubriek "Door U" binnen redelijke proporties te houden.

Mocht uw inzending niet geplaatst zijn, dan gebeurt dit zeker in ons volgende nummer.

Een minder prettig bericht is, dat mevrouw L.M. Bijvanck wegens drukke werkzaamheden de redactie helaas heeft moeten verlaten.

Zij heeft gedurende meer dan 4 jaar in onze redactie gezeten, zodat wij haar node zullen missen.

Aanvankelijk was zij samen met de heer J. Verrips oprichter van ons eerste verenigingsblaadje: "De Vuursteenkoerier". Leden van het eerste uur zullen zich dit uit enkele pagina's bestaande geschrift van de Archeologische Werkgroep zeker nog herinneren.

"Noortje, onze hartelijke dank voor het vele werk, dat je voor Baerne en voor onze Kring hebt verricht."

Gelukkig hebben we de heer J. v.d. Pol bereid gevonden ons als speciaal adviseur in Baarnse aangelegenheden ter zijde te staan. Zijn kennis van oud-Baarn is voor ons cnmisbaar.

Desalniettemin blijven nieuwe redactieleden van harte welkom. Ook zouden we onze redactie graag uitgebreid zien met een fotograaf. Is het niets voor u?

Wie weet wat 1981 ons nog brengt?

o-o-o-o

BAARNSE PERSOONLIJKHEDEN V

Ds Paulus van Hemert (1756 - 1825).

In deel 9 van Winkler Prins' Encyclopedie, uitgave 1918, wordt een tamelijk uitgebreide beschrijving aan dominee van Hemert gewijd. Daar wordt onder meer vermeld, dat hij in 1756 te Amsterdam geboren werd en in Leiden en Utrecht zijn theologische studie doorliep.

Hij was achtereenvolgens predikant te Baarn en Wijk bij Duurstede. In de laatst genoemde plaats werd hij van onrechtzinnigheid beschuldigd, waarna hij zijn ambt vrijwillig neerlegde. Hij vestigde zich toen te Rotterdam en sloot zich aan bij de Remonstranten. De Remonstrantse Broederschap verleende hem in 1788 de Facultas Docendi (de bevoegdheid tot het geven van onderriicht). In 1790 aanvaardde hij het hoogleraarschap aan de Remonstrantse Kweekschool te Amsterdam.

Hij schreef tweemaal een antwoord op een prijsvraag, dat door Teyler's Genootschap met goud werd bekroond.

In 1796 legde hij zijn betrekking neer en vestigde zich op zijn buiten Reckenburg bij Emmerik. Daar schreef hij "Begin-selen der Kantiaanse Wijsbegeerte".

In 1798 keerde hij naar Amsterdam terug waar hij zich wijdde aan de beoefening van de Kritische wijsbegeerte. Hij bracht een groot aantal belangrijke geschriften in het licht en hield talrijke belangrijke redevoeringen.

Later vertrok hij naar Den Haag waar hij werkte aan het bevorderen van de belangen van de Maatschappij van Weldadigheid.

Hij overleed op 10 februari 1825.

Met dank aan de inzender:

de heer Collard

UITSLAG VAN DE HISTORISCHE PUZZLE:

Hieronder volgt de juiste oplossing van onze historische puzzle in het decembernummer:

1. Bearo	23. Nieuwerhoek
2. Anna Paulowna	24. Vrolik
3. Eemwijk	25. Oosterschool
4. Rutgers van Rozenburg	26. Oosterheide
5. Naald	27. Rusthoek
6. Eult	28. Schoonoord
7. Werners Hofstede	29. Pluim
8. Escher	30. Oorsprong
9. Napoleon	31. Elias
10. Scherenberg	32. Dames Kostschool
11. Thinsen	33. Inkwartiering
12. Amalia	34. Gulden Boekje
13. Laan	35. Nicolaas
14. Lommeroord	36. Ingezetenen
15. Eembrugge	37. Eemnes
16. Lamphridus	38. Urn
17. Eem	39. Wilhelmina
18. Deutz	40. Janssen
19. Eemse molen	41. Anna
20. Nanking	42. Allerheiligenvloed
21. Ennia	43. Rechthuis
22. Eykendaal	

De beginletters vormden dus de zin:

"Baerne wenst alle leden een voorspoedig nieuwjaar".

De redactie dankt alle deelnemers voor hun ingezonden oplossingen en hun goede wensen.

De 3 prijswinnaars waren:

1. Mevrouw J.H.A. Beeke, De Sterke Arm 143, Veenendaal.
 2. Fam. Luikinga, Klaproosstraat 15, Baarn.
 3. De heer L. van Wijkvliet, Haveltestraat 176, Den Haag.
- Zij ontvingen een VVV-bon à f 10,-- voor hun uitstekende oplossing van deze niet zo gemakkelijke puzzle.

Zowel voor de redactie als voor de meeste inzenders bleek Pluim weer onmisbaar te zijn.

Naar aanleiding van deze puzzle werden ons enkele vragen gesteld, die we hierbij graag willen beantwoorden:

- De foto met de heer van Loon in de arreslee is genomen in de Ferdinand Huycklaan, vlakbij de Eemnesserweg.
- De grafische kunstenaar Escher was wel degelijk een Baarnaar. Hij woonde gedurende meer dan 30 jaar aan de Van Heemstralaan; achtereenvolgens op nummer 56, 28 en 32. Hoewel hij als kunstenaar een wereldbekendheid geniet, zijn er helaas maar weinig autobiografische gegevens bekend. De redactie neemt zich zeker voor hem in de rubriek "Baarnse Persoonlijkheden" eens nader te belichten. Mochten er lezers zijn, die hem privé gekend hebben, dan houdt de redactie zich warm aanbevolen.

- De familie Luikinga merkte zeer terecht op, dat de Oorsprong niet aan de Acacialaan, maar aan de Eemnesserweg lag.

Tenslotte hopen we, dat de inzenders, die nu niet in de prijzen vielen, een volgende keer gelukkiger zullen zijn.

EEN NATIONAAL KOSTUUM IN NEDERLAND.

In november van het vorig jaar herdacht België het feit, dat het 150 jaar geleden onafhankelijk werd, dat wil zeggen afgescheiden van Nederland. In ons land is daar uiteraard niet zoveel aandacht aan besteed. Het grootste deel van ons volk weet het niet allemaal meer zo precies. Jawel, een paar feiten zijn blijven hangen: de geestdrift - die zich ontladde in "de" opstand - teweeg gebracht in Brussel door Auber's opera "La muette de Portici"; van Speyk die met zijn schip vrijwillig de lucht in vloog in de Antwerpse haven; de Tien-daagse Veldtocht..... Dat zijn van die kapstokken, waar het nationaal gebeuren uit die tijd aan wordt opgehangen. Maar verder? Verder zakte die periode min of meer terug in vergetelheid. Over het algemeen bezien we de na-Napoleon-tische tijd als één van hetzij zelfvoldaanheid, hetzij van een bepaalde matheid, dufheid, ja zelfs van gezapigheid. En dat, terwijl na 1830 het nationale gevoel geweldig op-laaide! Dat manifesteerde zich o.a. in eindeloze gedachten-stromen (denk aan Tollens!), in patriottisch toneelwerk van Van Lennep, in tentoonstellingen op velerlei gebied en op het concertpodium.

In 1832 gaan er zelfs stemmen op om een nationaal kostuum te ontwerpen, dat op hoogtijdagen door iedereen moet worden gedragen. Aan dit onderwerp wijdde Yvette Marcus-de Groot in de Spiegel Historiaeel een uitgebreid artikel, waar tal van wetenswaardigheden in staan, die wij onze lezers niet willen onthouden.

Van een noviteit kon men eigenlijk niet spreken; andere lan-den waren ons voorgegaan. Zo werd er in Zweden al in 1773 over de wenselijkheid van een nationale dracht gesproken en 5 jaar later bepaalde koning Gustaaf III, dat deze kleding aan het hof verplicht was. Denemarken nam dit initiatief over maar ging een stapje verder: de materialen van de na-tionale kleding moesten in eigen land worden vervaardigd en aangepast zijn aan het klimaat. Ook vroeg men zich af of er verschil moest bestaan tussen modellen voor "hogere" en "lagere" standen.

Tijdens de Franse revolutie kreeg de beroemde schilder David opdracht van hogerhand om een ontwerp te schetsen voor Repu-blikeinse Kledij. Maar daar hadden de Fransen, ondanks hun mateloos chauvinisme, toch geen boodschap aan.

Tot dusverre had de Nederlandse vrouw, die zich iets, wat haar garderobe betreft, kon veroorloven, steeds Parijs tot voorbeeld gekozen. Ook zij voelde er blijkbaar weinig voor om op speciale feestdagen te gaan paraderen in speciale kle-ding, ondanks dringende oproepen en prijsvragen. Rood, wit en blauw zijn mooie kleuren, daar ging het niet om en een en-keeling zag ook nog wel wat in oranje, maar allemaal hetzelfde? Neen, daar was men toch te individualistisch voor.

Maar.....onderschat de uitgevers niet. In 1821 was er een mo-deblad verschenen, Penelope, waarin - de naam zegt het al - het handwerk een belangrijke plaats innam.

Franse mode 1830.

Nederlandse wandelkleding
uit het tijdschrift:
„Euphrosine 1830.

Tien jaar later vroeg een nieuw tijdschrift de aandacht: Euphrosyne, waarvan de uitgevers, Gebr. Diederichs te Amsterdam, veel verwachtten. Er werd hierin immers gesproken over een nationaal kostuum en het eerste nummer stond bol van ontwerpen en suggesties. De uitgevers lieten de man overigens niet in de kou staan; tegelijk met Euphrosyne verschenen Proteus, "tijdschrift voor de Hollandsche Heerenkleeding en ter bevordering van de Nationale Nijverheid".

Hoe men aan de namen kwam werd niet uit de doeken gedaan. Dat Euphrosyne, één van de Drie Gratiën, haar naam ging lenen aan een damesblad is begrijpelijk, maar waarom Proteus, de kluizenaar, die in zijn slaap voorspellingen kon doen, was uitgekozen, is minder duidelijk. Misschien omdat hij in waaktoestand een andere gedaante kon aannemen? Dat zou de verbinding tussen hem en mode kunnen verklaren.

Het blad was iets uitgebreider dan z'n tweelingzuster en had onder meer tot doel, "dat hetgeen in ons land is uitgedacht en vervaardigd kan worden in al, wat tot lichamenlijk en huiselijk gebruik nodig is", zal worden vermeld. Bovendien wilde men hierdoor "de nationaliteit in het algemeen en de welvaart in het bijzonder bevorderen".

Het bleef dus niet bij redingotes, enkellaarzen en hoeden met hoge bol en brede rand; men vond op de pagina's ook ontwerpen voor wandelwagens, verder een super-Hollandse vlag - compleet met Nederlandse leeuw - en men kon artikelen lezen over de stoombootvaart naar Oost Indië en over de staats-schulden van het verre Amerika. Gedegen kost dus, bijeen gegaard door een redactie, die tot geen prijs genoemd wenste te worden.

Bij Euphrosyne ging men iets minder anoniem te werk. Ook hier werd de nadruk gelegd op het propageren van vaderlandse produkten en de "Vereeniging ter bevordering van het invoeren eener nationale kleederdragt", geschraagd door de "Vereeniging van oud-Nederlandsche vrouwen en jongvrouwen" juichte deze plannen toe in het eerste nummer dat het daglicht zag. De bedoeling was om de Nederlandse vrouw ertoe te bewegen de buitenlandse mode de rug toe te keren en zich te werpen op het kreëren van eigen, originele modellen. De "Vereeniging" wenste ook "de Hollandsche kleederdragt zooveel mogelijk met de binnenlandsche nijverheid en inlandsche fabrieken te verbinden".

Geen geringe opgave! In ons land heerste (en heerst eigenlijk nog) over het algemeen de overtuiging dat al, wat van over de grenzen kwam, beter, mooier, eleganter en verfijnder was dan de voortbrengselen van eigen bodem; zeker op kledinggebied. En daar werd nu eensklaps zwart op wit vermeld, dat men al die fraaiheden uit het buitenland maar liever moest vergeten. Wel werden door de samenstelsters van het nieuwe modebeeld - namen van ontwerpsters of redaktresses worden niet vermeld - konsessies gedaan: de tunica mocht dan als "nationaal onderscheidingsteken" warm worden aanbevolen, de door Frankrijk gepropageerde ballonmouwen wilde men oogluikend toestaan. Die tunica werd overigens over een lang onderkleed gedragen. Aangeraden werden ook "een nationale kraagstrik" en een "nationaal lint op den hoed".

Die hoed mocht weer niet zo groot zijn als de Franse exemplaren uit die dagen. 't Hoefde niet allemaal ineens te veranderen; dat zouden de "teekenaars, graveurs en Kleurders" ook niet zo één, twee, drie voor elkaar krijgen. Maar langs lijnen van geleidelijkheid moest het mogelijk zijn het Nederlandse modebeeld om te buigen; laten we maar eerlijk zeggen: te vereenvoudigen en op die manier betaalbaarder te maken dan de dure Franse creaties.

Verheugend is, dat ook H.M. Koningin Wilhelmina, gade van koning Willem I, een abonnement op Euphrosyne bestelde. Zij droeg de pogingen om tot een nationaal kostuum te geraken een warm hart toe.

De nationale kledij schijnt in het begin wel opgang gemaakt te hebben, hetgeen blijkt uit het aard gebleven korrespondentie. Vermoedelijk had de "kleederdragt" het meeste succes op het toneel, want zij werd gesignaleerd o.a. in de Stadschouwburg te Amsterdam. Ook Groningen, Leeuwarden, Delft, Kampen en Winterswijk worden genoemd als plaatsen, waar de nationale mode zich manifesteerde.

Het mocht allemaal niet baten. Na 10 maanden hield het damesblad op te bestaan. Was het misschien te duur? Per abonnement kwam een aflevering op 50 cent. Proteus was iets duurder en bracht het niet verder dan 6 nummers. De uitgevers probeerden het wel met nieuwe periodieken maar het oorspronkelijke enthousiasme was verdwenen en het zou zeker nog 30 jaar duren voor een nieuw damestijdschrift vaste voet kreeg in ons land: De Gracieuse, waar vrijwel iedere vrouw, die zich voor mode en handwerken interesseerde op geabonneerd was. Over een nationaal kostuum werd niet meer gesproken; de patriottische geest van 1830 was verdwenen. Men kon weer te kust en te keur kiezen uit Franse modeplaten, die door een grote groep vrouwen werden bewonderd. Ook "kleedjes voor meer bejaarde dames" (die zich wellicht de nationale inspanning van de dertiger jaren herinnerden) kregen de aandacht.

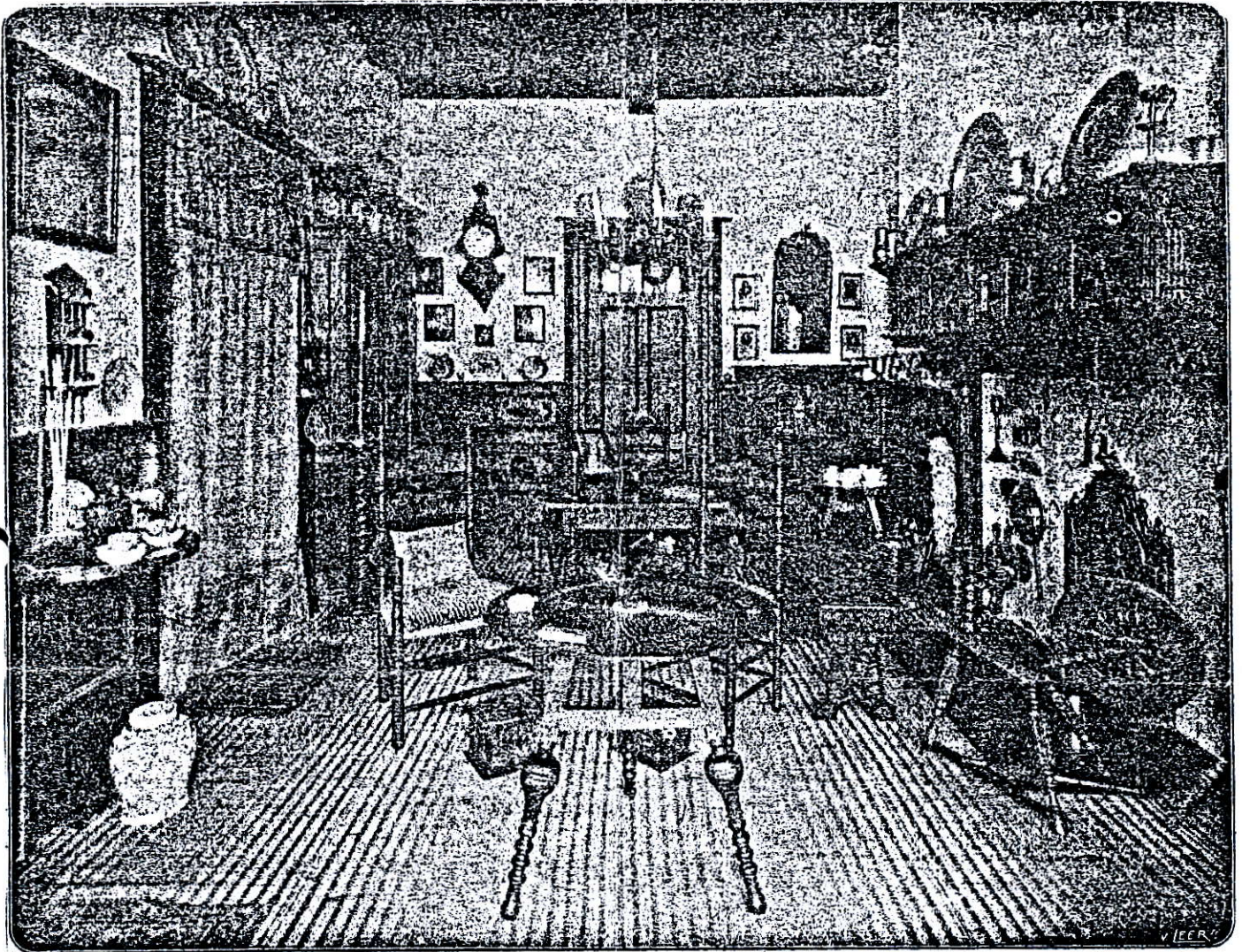
Maar het rood, wit en blauw op hoed en kraag kwam er niet meer aan te pas. Alleen op koninklijke feestdagen tooide men zich met strik of kokarde.

En zo is het tot op de dag van heden gebleven.

ORANJE-NASSAU GALERIJ.

FREDERICA LOUISA WILHELMINA, Prinses van Pruisen, gemalin van Z. M. Koning WILLEM I.

Friesch interieur.

Bovenstaande foto brengt in beeld een Friesche kamer in Frisia State, te Baarn, door den eigenaar geheel eigenhandig bewerkt en gesneden. Bij aanschouwing kan men niet anders dan bewondering hebben voor de artistieke bedrevenheid, den kunstzin en den smaak van den bewerker.

Deze foto uit 1928 werd ons door een van de leden gezonden.
Het stelt een Friese kamer voor in Frisia State te Baarn.

Het interieur werd door de eigenaar zelf gemaakt.

Waar bevond zich Frisia State en wie was de eigenaar?
De redactie staat voor een raadsel.

WIE LOST DIT RAADSEL OP?

DE ARWE OP PAD.

In de week van 12 januari j.l. hadden de Arwe-leden twee interessante excursies.

Maandagochtend bezochten wij het R.O.B. (Rijksinstituut voor Oudheidkundig Bodemonderzoek) te Amersfoort. De uitnodiging hiervoor was afkomstig van de heer v.d. Beemd, voorzitter van de Historische Kring Soest en medewerker van het R.O.B.. Deze leidde ons ook rond.

Via de bibliotheek - naar zijn zeggen de uitgebreidste in Europa op archeologisch gebied - kwamen wij bij de afdeling dokumentatie. Kostbare kaarten werden achter slot en grendel vandaan gehaald.

Bart en Leo konden hun hart ophalen. Pas na de verzekering, dat ze altijd welkom waren, vonden wij de heren bereid ons verder te volgen.

Aangezien de diverse afdelingen over verschillende gebouwen verdeeld zijn, moesten we weer naar buiten. Ondertussen was het flink gaan sneeuwen en glibberend over de Amersfoortse keien bereikten we de restauratie.

Drie mannen en een vrouw waren hier aan het werk, allemaal met iets specifiek. De eerste kennismaking was direkt al zeer indrukwekkend. Iemand bezig te zien 7 m³ scherven te sorteren (niet alles lag op tafel!). Een puzzle, die hij in 5 jaar hoopt af te hebben. Een klus waar ik niet meer van zou kunnen slapen, toch waren er al een honderdtal borden in elkaar gelijmd.

De scherven zijn afkomstig uit een afvalput van een fabriek, die een soort Duits aardewerk fabriceerde in Noord-Holland.

In het naastgelegen vertrek konden we de kledingstukken bekijken, die meegebracht werden door de leden van de Spitsberg-expeditie. Ook hier was weer een expert bezig o.a. leren schoeisel weer vorm te geven.

Tot slot bezochten we de afdeling waar bodemmonsters worden onderzocht. Ons vroegere lid, Paulien Wijnmalen, verricht hier zeer interessant werk. Zij vertelde ons hier uitgebreid over en zo kwam dan het slot aan een zeer boeiende en leerzame ochtend.

o-o-o-o

Twee dagen later ging het richting Utrecht. Hier waren we te gast bij mevrouw Dr. Isings. Zij is vooral gespecialiseerd in Romeins galswerk. Aangezien zij nog een groot aantal scherven van een opgraving bij Nijmegen ter dokumentatie onder zich had, was er veel te zien. Dozen vol kwamen op tafel en al vertellende deed veel hiervan de ronde.

Juist het zelf in de hand houden en zo te bekijken was zeer leerzaam. Met moeite deden we weer alles terug in de dozen. Zelfs scherven kunnen zeer mooi zijn!

Zo u gelezen hebt is de Arwe zeer actief. Mocht u interesse hebben, komt u dan eens op een van de werkvergaderingen. Deze worden gehouden onder het Gemeentehuis in de kelder, in principe iedere eerste woensdag van de maand om 20.00 uur.

A.K. Westerling

ENKELE LOSSE NOTITIES BETREFFENDE DE ROMAANSE RELIEFS
GEVONDEN IN DE PIETERSKERK.

De vier in de St. Pieterskerk te Utrecht ontdekte reliëfs zijn uit zandsteen gekapt en dateren uit de tweede helft der twaalfde eeuw. Zij behoren, evenals het uit de St. Janskerk afkomstige beeldhouwwerk dat Johannes de Doper voorstelt, tot wat men pleegt aan te duiden met de benaming Maaslandse of Mosaanse school.

De reliëfs, die twee aan twee bij elkaar behoren, stellen respectievelijk voor:

- a. Pilatus op zijn rechterstoel, die een vonnis over Christus velst. Achter hem staat een krijgsman met een zwaard; deze krijgsman grijpt in zijn baard (vermoedelijk is dit een vorm van bevestiging, bekrachtiging van het vonnis). Christus zelf is op dit reliëf niet uitgebeeld.
- b. De kruisiging van Christus. Hij is al met beide handen aan het staande kruis vastgespijkerd, een beulsknecht is nog bezig met een zware hamer een nagel door Christus' linkervoet te slaan. Links (dus van Christus uit gezien) staat de lansdrager, Longinus, die met de speer Christus' zijde opent, aan de tegenovergestelde kant nadert Stefonton met de edikspons op een rietstok. Laatstgenoemde draagt evenals de beulsknecht de spitse Jodenhoed. Dit reliëf heeft vrij veel geleden door het loslaten van de steenlagen. Zodoende is de kop en de rechterarm van Christus, de figuur van Longinus, de rechterarm - met de hamer - van de beulsknecht zwaar beschadigd, evenals een gedeelte van de omlijsting. Boven de armen van het kruis zijn de Zon en de Maan voorgesteld, respectievelijk als een mannen- en een vrouwenkop.
- c. De Engel zit bij het geopende sarcofaagvormige graf, waarvan het deksel is afgeschoven en waarin de lijkwade zichtbaar is. De sarcofaag is versierd met drie ronde uitdiepingen met kruisen erin. De Engel, die in de linkerhand een leliestaf draagt keert zich naar rechts en maakt een spreekgebaar. De rechterbovenhoek en de verticale aansluitende lijst zijn gedeeltelijk beschadigd.
- d. Van rechts naderen de drie Maria's met hun balsemkruiken. De voorste heft haar hand in verwondering op. Hun hoofden zijn, evenals dat van de Engel, door een ronde nimbus omgeven.

Het randschrift verloopt op gelijke wijze als bij het eerste paar reliëfs, maar hier begint het in de linkerbovenhoek.

Pieterskerk Utrecht

FOTO H.N. BOL
K. Doormenlaan 197,
UTRECHT

Alle vier de reliëfs vertonen sporen van de oude polychromie, die later door een grijsgroene laag schijnt te zijn overdekt, die voor het grootste deel is afgebladderd.

De beschadiging van het Kruisigingsreliëf is al in de middel-eeuwen ontstaan, immers hier en daar loopt de polychromie over de beschadigde delen heen en men heeft zelfs de Christus-kop in een andere steensoort trachten te vernieuwen.

Deze reliëfs vertonen een zeer direkte verwantschap met de in Maastricht aanwezige produkten van een beeldhouwersatelier, dat naar een op een kapiteel in de benedengang van het koor der O.L.Vrouwekerk voorkomende naam Heimo, de Heimo-groep wordt genoemd. Werk van dit atelier bevindt zich ook in de St.Servaaskerk. Kenmerken van deze school zijn:

- a. een zekere realistische dramatiek,
- b. voorliefde voor een golvende benedenbeëindiging der tunica's,
- c. regelmatige, soms waaiervormig getekende plooiën,
- d. grote hoofden met amandelvormige, zwaaromrande ogen,
- e. het veelvuldig toepassen van een soort parelrand als zoom-versiering der gewaden (zie hoofdsluier der meest rechtse Maria, verder de mantel en de tunica van Pilatus).

Ook het profiel der omlijsting, evenals de daarop aangebrachte opschriften zijn typisch voor deze groep, evenals het feit, dat de figuren het geprofileerde deel der omlijsting oversnijden.

Het tafereel van Pilatus vertoont een treffende overeenkomst met een reliëf, behorende tot de Heimo-groep en zich bevindend in de O.L.Vrouwekerk te Maastricht. Daar is waarschijnlijk uitgebeeld hoe een persoon geknield een eed aflegt ten overstaan van een vorst. Deze laatste zit op een troon, die in alle onderdelen overeenkomt met die van Pilatus. Achter de eedaflegger staat een man, die in zijn baard grijpt om aldus de belofte te bevestigen. Achter de troon staat een dienaar met een zwaard, dat hij op zijn schouder laat leunen. Verder komt de haartooi van de vorst geheel overeen met die van Pilatus.

Rest de vraag, waartoe deze reliëfs hebben gediend. Hierop is geen definitief antwoord te geven. Het meest waarschijnlijk lijkt het mij, dat het onderdelen zijn van een uit twee gedeelten bestaande afsluiting of balustrade van het verhoogde koor. Pilatus en de Kruisiging zouden dan links hebben moeten staan, de voorstelling van de drie Maria's bij het open graf, rechts. Dit klopt met het doorlopen van de polychromie over de linker zijkant van het reliëf met de Engel. Waarschijnlijk hebben de reliëfs op een geprofileerde basislijst gestaan en werden zij door iets soortgelijks bekroond. De doorgaten aan de bovenkanten wijzen daarop.

Deze vondst is van het grootste belang. Ons land is met uitzondering van Maastricht en omgeving zeer arm aan Romaanse skulptuur. Utrecht - en de Nederlanden - zijn door deze reliëfs van grote artistieke, kunsthistorische en sconografische waarde, ten zeerste verrijkt.

Utrecht bezit nu een van de belangrijkste Romaanse beeldhouw-ensembles van de Nederlanden.

OPROEP B.Z.O.

De Baarnse Ziekenomroep zou graag in kontakt komen met leden van de H.K., die bereid zijn een historisch praatje te houden.

Verhalen over Oud-Baarn genieten de voorkeur.

Wie geïnteresseerd is wordt verzocht kontakt op te nemen met mevrouw J. van den Brink, Prof. Meijerslaan 10. Tel. 20161.

De Redactie.

VERZOEK VAN DE PENNINGMEESTER:

De penningmeester verzoekt alle leden, die hun kontributie voor 1981 nog niet hebben betaald, deze alsnog over te maken op:

Postgironummer 41.92.133 t.n.v. H.K. Baerne.

De kontributie bedraagt:

- vóór individuele leden f 25,00
- voor gezinsleden f 35,00
- voor jeugdleden f 12,50

Indien de kontributie vóór 1 maart 1981 wordt voldaan, mag door u een bedrag van f 2,50 in korting worden gebracht.

PROGRAMMA

Maandag - Lezing met dia's door mevrouw E. Jimkes-Verkade
 6 april over de symboliek in 17e eeuwse schilderijen.
 20 uur Deze lezing vindt plaats in samenwerking met de
 Vereniging van Beeldende Kunstenaars te Baarn.
 Twee projektoren zullen naast elkaar schilderijen
 en fragmenten daaruit te zien geven.
 Plaats: Het Trefpunt bij de Nicolaaskerk, Kerk-
 straat 17.

Dinsdag - Gepland was een lezing door de heer J.C. Hopperus
 12 mei Buma over de historische achtergronden van de ver-
 20 uur dediging van ons land. Tot ons leedwezen vernamen
 wij, dat de heer Hopperus Buma geheel onverwacht
 is overleden.

Onze ere-voorzitter, Mr. C.C.M. Collard, heeft
 zich echter onmiddellijk bereid verklaard, op
 12 mei zijn 3e (en slot-) lezing te houden over
 het leven van Marie Antoinette.
 Plaats: Het Trefpunt bij de Nicolaaskerk,
 Kerkstraat 17.

Donderd.- Opening van de tentoonstelling over de Vuursche
 21 mei in "De Furs" door de heer H. Wilhelm.

20 uur De tentoonstelling duurt t/m zondag 24 mei.
 Openingstijden zijn op vrijdag van 11 - 21 uur
 zaterdag " 11 - 17 uur
 zondag " 12 - 17 uur

Zaterd. - In vervolg op zijn lezing en wandeling door de
 13 juni stad Utrecht in 1979 zal Dr. A. van Hulzen ons
 nu rondleiden door het zuidelijk gedeelte van
 de stad. Met name de omgeving van Catharijnekerk,
 Geertekerk, Klaaskerk en Bartholomeusgasthuis.
 Bijzonderheden volgen t.z.t.